

Greek Journal of Religious Education (GjRE)

Vol 7, No 1 (2024)

Greek Journal of Religious Education

Contents

To cite this article:

Contents. (2024). *Greek Journal of Religious Education (GjRE)*, 7(1), 1-8. Retrieved from <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/gjre/article/view/39519>

ΕΠΘΕ
GjRE

Ελληνική περιοδική
έκδοση για τη
Θρησκευτική Εκπαίδευση

Greek Journal of
Religious Education

ΤΟΜΟΣ 7 - ΤΕΥΧΟΣ 1

VOLUME 7 - ISSUE 1

ISSN: 2623-4386

2024

ΕΠΘΕ
GjRE

Πανελλήνιος Θεολογικός Σύνδεσμος
«ΚΑΙΡΟΣ - για την αναβάθμιση της Θρησκευτικής
Εκπαίδευσης»

Ελληνική περιοδική
έκδοση για τη
Θρησκευτική Εκπαίδευση

Greek Journal of
Religious Education

Ιδιοκτησία: Πανελλήνιος Θεολογικός Σύνδεσμος «ΚΑΙΡΟΣ - για την αναβάθμιση της Θρησκευτικής Εκπαίδευσης» Βενιζέλου 59Α, Χολαργός, 15561.

Published by «ΚΑΙΡΟΣ - Greek Theological Association for the improvement of the Religious Education» Venizelou 59A, Holargos, 15561, Greece.

www.kairosnet.gr Email: kairos.theologoi@gmail.com

Εκδότης:

Αν. Καθηγητής Πέτρος Παναγιωτόπουλος (Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΑΙΡΟΥ)

Υπεύθυνος Έκδοσης/Σύνταξης:

Αν. Καθηγητής Μάριος Κουκουνάρας-Λιάγκης (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Βοηθοί Έκδοσης/Σύνταξης:

Δρ. Άγγελος Βαλλιανάτος, Δρ. Γιώργος Καπετανάκης, Μανώλης Παπαϊωάννου

Διαχειριστές Έκδοσης:

Γιώργος Παπαδόπουλος, Ναζίρ-Πάυλος Ναζάρ, Δήμητρα Κολάση, Κυριακή Τριανταφυλλίδου-Μπαθρέλλου, π. Ευάγγελος Μαρκαντώνης, Δρ. Νικόλαος Τσιρέβελος, Αρσένης Αρσενάκης.

Editor:

Associate Professor Petros Panagiotopoulos (President of “ΚΑΙΡΟΣ”)

Editor-in-Chief:

Associate Professor Marios Koukounaras-Liagkis (National and Kapodistrian University of Athens)

Associate Editors:

Dr. Angelos Vallianatos, Dr. George Kapetanakis, Manolis Papaioannou

Managing Editors:

George Papadopoulos, Nazir-Paul Nazar, Dimitra Kolasi, Kyriaki Triantafyllidou-Bathrellou, fr. Evangelos Markantonis, Dr. Nikolaos Tsirevelos, Arsenis Arsenakis.

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/gjre> Email: info@gjre.gr

Συντακτική-Επιστημονική Επιτροπή Αν. Καθηγητής Αλέξανδρος-Σταμάτιος Αντωνίου (Ε.Κ.Π.Α.), Επ. Καθηγήτρια Κατερίνα Αργυροπούλου (ΠΤΔΕ, ΕΚΠΑ), Ομότ. Καθηγητής, Χρήστος Βασιλόπουλος (Α.Π.Θ.), Επ. Καθηγητής Χαράλαμπος Βέντης (Ε.Κ.Π.Α.), Επ. Καθηγητής Σταύρος Γιαγκάζογλου (Ε.Κ.Π.Α.), Καθηγητής Θεόδωρος Γιάγκου (Α.Π.Θ.), Αν. Καθηγήτρια Αγγελική Ζιάκα (Α.Π.Θ.), Αν. Καθηγητής π. Βασίλειος Θερούς (Α.Ε.Α.Α.), Δρ. Παντελής Καλαϊτζίδης (Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου), Καθηγητής Χρήστος Καρακόλης (Ε.Κ.Π.Α.), Καθηγητής Πολύκαρπος Καραμούζης (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Αν. Καθηγητής Γεράσιμος Κουστουράκης (Πανεπιστήμιο Πατρών), Καθηγητής Μιλτιάδης Κωνσταντίνου (Α.Π.Θ.), Αν. Καθηγητής Κώστας Μάγος (Παν. Θεσσαλίας), Καθηγήτρια Βασιλική Μητροπούλου (Α.Π.Θ.), Καθηγητής Δημήτρης Μόσχος (Ε.Κ.Π.Α.), Καθηγητής Κωνσταντίνος Μπίκος (Α.Π.Θ.), Καθηγήτρια Ηρώ Μυλωνάκου-Κεκέ (Ε.Κ.Π.Α.), Ομότ. Καθηγητής Εμμανουήλ Περσελής (Ε.Κ.Π.Α.), Ομότ. Καθηγητής Ιωάννης Πέτρου (Α.Π.Θ.), Επ. Καθηγήτρια Πιλόγκου Βασιλική (Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας), Καθηγήτρια Μαρία Σακελλαρίου (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων), Αν. Καθηγητής Δημήτρης Φωτεινός (ΠΤΔΕ, ΕΚΠΑ), Καθηγητής Χρυσόστομος Σταμούλης (Α.Π.Θ.), Καθηγητής Παναγιώτης Ύφαντης (Α.Π.Θ.).

Διεθνής Συμβουλευτική Επιτροπή Καθηγητής Geir Afdal (MF Norwegian School of Theology, Νορβηγία), Λέκτορας Risto Aikonen (University of Eastern Finland, Φιλανδία), Αν. Καθηγήτρια Oddrun M. H. Bråten (Norwegian University of Science and Technology, Νορβηγία), Αν. Καθηγητής Michael T. Buchanan (Australian Catholic University, Αυστραλία), Επ. Καθηγήτρια Sandra Cullen (Πανεπιστήμιο του Δουβλίνου), Αν. Καθηγητής Alessandro Ferrari (Insubria University-Como and Varese, Ιταλία), Καθηγητής Leslie Francis (University of Warwick, Ηνωμένο Βασίλειο), Αν. Καθηγητής Olof Franck (University of Gothenburg, Σουηδία), Καθηγητής Σταύρος Φωτίου (Πανεπιστήμιο Κύπρου, Κύπρος), Ομότ. Καθηγητής Robert Jackson (University of Warwick, Ηνωμένο Βασίλειο), Αν. Καθηγήτρια Eszter Kodácsy-Simon (Lutheran Theological University, Ουγγαρία), Καθηγητής Fedorov Kozyrev (Russian Christian Academy for Humanities of St. Petersburg, Ρωσία), Καθηγητής Farid Panjwani (Centre for Research and Evaluation in Muslim Education at Institute of Education UCL, Ηνωμένο Βασίλειο), Λέκτορας Norman Richardson (Stranmillis University College, Ιρλανδία), Καθηγητής Bert Roebben (Universität Bonn, Γερμανία), Δρ. Peter Schreiner (Comenius-Institut, Γερμανία), Αν. Καθηγήτρια Olga Schihalejev (University of Tartu, Εσθονία), Καθηγητής Geir Skeie (University of Stavanger, Norway and Stockholm University, Σουηδία), Καθηγητής Julian Stern (York St John University, Ηνωμένο Βασίλειο), Αν. Καθηγητής Lars Unstad (Norwegian University of Science and Technology), Επ. Καθηγητής π. Anton C. Vrame (Holy Cross Greek Orthodox School of Theology, Η.Π.Α.), Ομότ. Καθηγητής Hans-Georg Ziebertz (Πανεπιστήμιο του Wuerzburg)
Email: info@gjre.gr

Editorial and Scientific Committee Associate Professor Alexandros-Stamatios Antoniou (NKUA), Assist. Professor Katerina Argiropoulou (NKUA), Em. Professor Christos Vassilopoulos (AUTh), Assist. Professor Xaralabos Ventis (NKUA), Assist. Professor Stavros Yagazoglou (NKUA), Professor Theodoros Giagos (AUTh), Assoc. Professor Angeliki Ziaka (AUTh), Assoc. Professor f.Vasilios Thermos, (AEAA), Dr. Pantelis Kalaitzidis (Volos Academy for Theological Studies), Professor Christos Karakolis (NKUA), Professor Polykarpos Karamouzis (University of the Aegean), Assoc. Professor Gerasimos Koustourakis (University of Patras), Professor Miltiadis Konstantinou (AUTh), Associate Professor Kostas Magos (UoTh), Professor Vasiliki Mitropoulou (AUTh), Professor Dimitris Moschos (NKUA), Professor Konstantinos Bikos (AUTh), Professor Iro Mylonakou-Keke, (NKUA), Em. Professor Emmanuel Perselis (NKUA), Em. Professor Ioannis Petrou (AUTh), Assist. Professor Vasiliki Pliogou (University of Western Macedonia), Professor Maria Sakellariou (University of Ioannina), Professor Chrysostomos Stamoulis (NKUA), Associate Professor Dimitris Foteinos (NKUA), Professor Panayiotis Yfantis (AUTh)

International Editorial and Advisory Board Professor Geir Afdal (MF Norwegian School of Theology, Norway), Lecturer Risto Aikonen (University of Eastern Finland, Finland), Assoc. Professor Oddrun M. H. Bråten (Norwegian University of Science and Technology, Norway), Assoc. Professor Michael T. Buchanan (Australian Catholic University, Australia), Assist. Professor Sandra Cullen (Dublin City University), Assoc. Professor Alessandro Ferrari (Insubria University-Como and Varese, Italy), Professor Leslie Francis (University of Warwick, United Kingdom), Assoc. Professor Olof Franck (University of Gothenburg, Sweden), Professor Stavros Fotiou (University of Cyprus, Cyprus), Professor Robert Jackson (University of Warwick, United Kingdom), Assoc. Professor Eszter Kodácsy-Simon (Lutheran Theological University, Hungary), Professor Fedorov Kozyrev (Russian Christian Academy for Humanities of St. Petersburg, Russia), Professor Farid Panjwani (Center for Research and Evaluation in Muslim Education at Institute of Education UCL, United Kingdom), Lecturer Norman Richardson (Stranmillis University College, Ireland), Professor Bert Roebben (Universität Bonn, Germany), Dr. Peter Schreiner (Comenius-Institut, Germany), Assoc. Professor Olga Schihalejev (University of Tartu, Estonia), Professor Geir Skeie (University of Stavanger, Norway and Stockholm University, Sweden), Professor Julian Stern (York St John University, United Kingdom), Associate Professor Lars Unstad (NTNU), Assoc. Professor, Rev. Anton C. Vrame (Holy Cross Greek Orthodox School of Theology, USA), Professor Hans-Georg Ziebertz (University of Wuerzburg)
Email: info@gjre.gr

Το περιοδικό ΕΛΘΕ (Ελληνική Έκδοση για τη Θρησκευτική Εκπαίδευση / GjRE (Greek Journal of Religious Education) είναι ένα διεθνές επιστημονικό περιοδικό με διπλή ανώνυμη αξιολόγηση (peer-review). Δημοσιεύει άρθρα στην ελληνική και την αγγλική γλώσσα σχετικά με τη Θρησκευτική Εκπαίδευση και Αγωγή. Διατίθεται δωρεάν, είναι ελεύθερα προσβάσιμο και δημοσιεύει άρθρα και άλλο υλικό χωρίς κόστος για τους συγγραφείς.

Σκοπός του περιοδικού: να αναπτύσσει και να προωθεί διεθνώς τη σπουδή, την έρευνα, τη μελέτη και τον διάλογο για τη Θρησκευτική Εκπαίδευση με άξονες τη θρησκευοπαιδαγωγική, τη θεολογική, τη φιλοσοφική, την κοινωνική/πολιτική, την εκκλησιαστική/θρησκευτική και την πολιτισμική προσέγγισή της.

Πεδία ενδιαφέροντος του περιοδικού: Η Θρησκευτική Εκπαίδευση και Αγωγή και παράλληλα σχετικά πεδία, όπως είναι οι Επιστήμες της Αγωγής και της Εκπαίδευσης ή σχετικά πεδία, όπως είναι η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, η Ηθική Εκπαίδευση, η Εκπαίδευση στις αξίες, η Πολιτική Εκπαίδευση, η Εκπαίδευση για την ειρήνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα, η Εκπαίδευση για δημοκρατική κουλτούρα, η Ειδική Αγωγή κ.ά. Λειτουργεί ως πεδίο διαλόγου και ανταλλαγής ιδεών και δράσεων από την εκπαιδευτική πράξη σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης. Ειδικότερα, άρθρα που σχετίζονται με τα παρακάτω πεδία παρουσιάζουν για το περιοδικό ιδιαίτερο ενδιαφέρον: θεωρία, πράξη και έρευνα για τη Θρησκευτική Εκπαίδευση στο σχολείο και άλλους χώρους στην Ελλάδα, την Ευρώπη και άλλες χώρες του κόσμου-θρησκείες στην εκπαίδευση-παιδαγωγική και διδακτική μεθοδολογία και διεπιστημονικός διάλογος-ιστορία, φιλοσοφία και κοινωνιολογία της εκπαίδευσης-θεωρία και πράξη αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών-εκπαιδευτικός και επαγγελματική ανάπτυξη-ανθρωπιστικές επιστήμες και εκπαίδευση-πολιτισμική θεωρία-θρησκεία και παιδαγωγική-θρησκευτική αγωγή. Γίνονται δεκτά προς κρίση άρθρα σχετικά με τη Θρησκευτική Εκπαίδευση και τη διδασκαλία όλων των θρησκειών σε οποιαδήποτε εκπαιδευτική βαθμίδα. Τα άρθρα εκφράζουν απόψεις των συγγραφέων και όχι του περιοδικού.

Το περιοδικό δημοσιεύει ακόμη: παρουσιάσεις εκπαιδευτικού υλικού, που έχει χρησιμοποιηθεί στην πράξη, όπως σχέδια μαθήματος, σενάρια διδασκαλίας, τεχνικές και δράσεις κ.ά., και προτείνεται στους εκπαιδευτικούς της τάξης, βιβλιοκρι-

σίες, σύντομα άρθρα, επιστολές, παρουσιάσεις προγραμμάτων και βιβλίων που σχετίζονται με την εκπαίδευση, την αγωγή και τη θεολογία, παρουσιάσεις διδακτορικών εργασιών, παρουσιάσεις συνεδρίων, συνεντεύξεις, ανακοινώσεις των μελών, ειδήσεις σχετικές με τη Θρησκευτική Εκπαίδευση.

Τα άρθρα που δημοσιεύονται μετά από διπλή ανώνυμη αξιολόγηση (peer-review) περιλαμβάνονται στις λευκές σελίδες του περιοδικού.

Η υπόλοιπη ύλη του περιοδικού περιλαμβάνεται στις πράσινες, γαλάζιες και πορτοκαλί σελίδες.

Οδηγίες για την αποστολή άρθρων, εκπαιδευτικού υλικού και άλλων κειμένων στην ιστοσελίδα:

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/gjre/information/authors>

The **ΕΛΘΕ/GJRE** is an international peer-reviewed journal, open access. It publishes articles in Greek and English on Religious Education, Pedagogy and Theology without a fee.

Aims to develop and promote research, study and dialogue on Religious Education internationally, based on the axis of Religious Education, theological, philosophical, social/political, ecclesiastical/religious and cultural approaches.

Holds interest for other issues from wider fields such as Education Sciences or relevant fields such as Intercultural Education, Ethics, Inclusive Education, Education on values, Citizenship, Education for peace and human rights, Education for Democracy, Drama Education, Special Education etc.

Articles or other material (presentations, book reviews, PhD/ Doctoral dissertation abstracts, interviews etc.) related to the following fields show special interest for the journal: theory, practice and research for Religious Education at school and elsewhere in Greece and abroad-religions in education-methodologies of pedagogy/didactics and interdisciplinary dialogue-philosophy, sociology and history of education-theory and practice of the Curriculum-educators/teachers and professional development-humanities and education-cultural theory-religion and Pedagogy-Religious Education and religious communities.

Functions as a forum for dialogue and exchange of ideas and actions from educational practice at all levels of Education and from every national or religious context. Peer-reviewed articles are listed on the white pages of the journal.

The rest of the journal's content (non peer-reviewed) is included in the green, blue and orange pages.

The instructions for authors are on

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/gjre/information/authors>

Μέλος του/Member of

Περιεχόμενα / Contents

1 Εισαγωγικό Σημείωμα / Editorial

Οι Κοινότητες Μάθησης της Θρησκευτικής Εκπαίδευσης μέσα στην Εκπαιδευτική Πολυφωνία της Ευρώπης / The Learning Communities of Religious Education within the Educational Pluralism of Europe.

Μάριος Κουκουνάρας Λιάγκης / Marios Koukounaras Liagkis 9

2 Άρθρα (με διπλή κριτική αξιολόγηση) / Articles (peer-reviewed)

2.1 Artful Pathways to Interreligious Understanding: Student Responses on STE(Arts)M Integration Through Maker Education in Interreligious Learning

R. Hosić, F. Muchlas Abrori, Z. Lavicza, B. Anđić, Y. Kreis 14

2.2 Building Religious Linguistic and Communication Competences. Religious Literacy in Orthodox Religious Education in Germany

Marina Kiroudi 36

2.3 Teaching Religion Between Bridges and Walls: the Evolution of the Teaching of the Catholic Religion in Italy

Andrea Porcarelli 53

2.4 The Narratives of Secularization and Their Implications for Religious Education

Marlene Printz Jellesen 67

2.5 Ο Ρόλος της Πρωινής Σύναξης και Προσευχής στο Πλαίσιο της Σχολικής Κοινότητας / The Role of Morning Assembly and Morning Pray in the Context of School Community

Δημήτρης Σαράντου / Dimitris Sarantou 82

3 Ανταποκρίσεις από συνέδρια / Reports of conferences

- 3.1 7η Πανελλήνια Συνάντηση Θεολόγων του Πανελληνίου Θεολογικού Συνδέσμου «ΚΑΙΡΟΣ- για την αναβάθμιση της θρησκευτικής εκπαίδευσης» [Βόλος, 6-8 Σεπτεμβρίου 2024]

Κυριακή Τριανταφυλλίδου / Kyriaki Triantafyllidou 116

- 3.2 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Θεολόγων Εκπαιδευτικών [Θεσσαλονίκη, 23-25 Φεβρουαρίου 2024]

Νικόλαος Τσιρέβελος / Nikolaos Tsirevelos 119

4 Βιβλιοκρισίες / Book reviews

- 4.1 Βάσω Γώγου, Απόστολος Μπάρλος, Νίκος Τσιρέβελος, Χρήστος Φραδέλλος, Από τη σύγκρουση στη συνάντηση: Διδακτικές διαδρομές για την ανάσχεση της βίας, του φανατισμού και της μισαλλοδοξίας, Εκδοτική Δημητριάδος, Βόλος 2024, σελ. 208.

Μαρία Συργιάννη 123

- 4.2 Καλλιρρόη Ακανθοπούλου, Θρησκευτικά στην πράξη και την τάξη. Α΄ Γυμνασίου. Φύλλα εργασίας για το μάθημα των Θρησκευτικών της Α΄ Γυμνασίου σύμφωνα με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών ΦΕΚ 416/30.1.2023, τ. Β΄, Μαΐστρος, Αθήνα, 2023, σ. 88.

Κρυσταλλία Γεωργοπούλου 126